

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту розпорядження Кабінету Міністрів України
«Про залучення позики від Міжнародного банку реконструкцій та розвитку
для реалізації інвестиційного проекту
«Зміцнення системи охорони здоров'я та збереження життя» (Heal Ukraine)»

1. Мета

Метою проекту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про залучення позики від Міжнародного банку реконструкції та розвитку для реалізації інвестиційного проекту «Зміцнення системи охорони здоров'я та збереження життя» (Heal Ukraine) (далі - Проект акта) є прийняття рішення про залучення позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку в сумі 100 000 000,00 Євро для реалізації проекту «Зміцнення системи охорони здоров'я та збереження життя» (Heal Ukraine).

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

24 лютого 2022 року російська федерація розпочала повномасштабне вторгнення в Україну, яке призвело до значних жертв серед цивільного населення, вимушеного переміщення мільйонів людей, широкомасштабного руйнування інфраструктури системи охорони здоров'я та дезорганізації надання медичних послуг.

За результатами швидкої оцінки збитків і втрат внаслідок війни, проведеної Урядом України, Групою Світового Банку і Європейською Комісією у співпраці із партнерами із розвитку, збитки системи охорони здоров'я становлять 1,4 мільярди доларів США. Ця цифра є грошовою оцінкою вартості зруйнованої та пошкодженої інфраструктури, включеної до інвентаризації збитків, здійсненої Міністерством охорони здоров'я. Проте, фактичний рівень збитків, ймовірно, значно вищий, оскільки звіти про пошкоджені об'єкти, розташовані на тимчасово окупованих територіях, є неповними.

Станом на 1 жовтня 2022 року зруйновано або пошкоджено 1100 будівель у 489 закладах охорони здоров'я. Тобто, 5,3 відсотка від їх загальної кількості не мають змоги повноцінно працювати і надавати людям необхідну медичну допомогу на довоєнному рівні, і їх відновлення потребуватиме великих фінансових ресурсів і часу.

Потребує відновлення та модернізації мережа закладів охорони здоров'я первинної медико-санітарної допомоги, насамперед на деокупованих територіях. Громадяни України відчувають гостру потребу у відновленні доступу до базових медичних послуг. Це стосується як тих регіонів, що знаходяться під безпосереднім впливом бойових дій, так і відносно безпечних регіонів, де сконцентрована велика кількість внутрішньо переміщених осіб.

Для попередження занедбаності захворювань, зростання інвалідизації та смертності населення, зокрема від серцево-судинних і онкологічних хвороб, вкрай необхідним є забезпечення закладів ПМСД розширеним комплектом медичного обладнання для ранньої діагностики і лабораторного моніторингу стану здоров'я громадян.

Особливо потребують відновлення та модернізації спеціалізовані заклади охорони здоров'я, які, незважаючи на військову агресію, продовжують розпочаті Україною реформи у сфері охорони здоров'я. У короткостроковій перспективі необхідно допомогти лікарням збільшити свою спроможність надавати послуги більшій кількості людей. Це буде досягнуто шляхом фінансування робіт з реконструкції приміщень, придбання обладнання, а також навчання персоналу його використанню в цих лікарнях.

Внаслідок війни населення України зазнало значного погіршення стану здоров'я та посилення тягаря для психічного здоров'я. За даними ВООЗ рівень поширеності усіх психічних розладів під час та після збройних конфліктів удвічі вищий, ніж в середньому у мирний період. Водночас, коли потреби значно зростають, послуги у сфері психічного здоров'я під час війни із зрозумілих причин стають недоступними тим, хто їх потребує.

За результатами дослідження, проведеного в Україні компанією GRADUS, 42% українців відчувають напруженість, більше третини опитаних також відчували такі негативні стани, як тривожність, напругу (50%), поганий настрій (45%), погіршення сну (41%) та роздратування і злість (38%). Серед основних причин порушення психічного стану опитані назвали наступні: повномасштабна війна, фінансові складнощі, соціально-політична ситуація, безробіття та інші.

Очевидним є те, що саме рівень психічного здоров'я населення та превенція розладів психіки і надалі буде суттєво впливати на загальний стан здоров'я, економічне відновлення та добробут країни.

Задовольнити підвищений попит на послуги з психічного здоров'я особливо складно, зважаючи на застарілі моделі надання послуг, в яких чи не головним показником є кількість госпіталізованих пацієнтів, а також брак персоналу з відповідним досвідом.

Міністерство охорони здоров'я України вживає активних заходів для розвитку медичних послуг з охорони психічного здоров'я у громадах, зокрема, створення мобільних мультидисциплінарних команд з надання психіатричної допомоги та впровадження компоненту кризового супроводу, подальшу інтеграцію послуг психіатричної допомоги на рівні первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД). Водночас, менш ніж 2% лікарів ПМСД мають підготовку за програмою дій із подолання прогалін у сфері психічного здоров'я. Відповідно це означає, що зростає потреба у значних інвестиціях для упровадження стандартизованих протоколів, заснованих на доказах, розроблених спеціально для фахівців широкого медичного профілю, які не є спеціалістами у сфері психічного здоров'я,

Потребують невідкладної трансформації заклади спеціалізованої психіатричної допомоги шляхом створення регіональних центрів психічного здоров'я на засадах забезпечення поваги і гідності, без осуду і стигматизації людини.

Окрім того, травми, зумовлені війною, значно збільшили потребу в послугах реабілітаційної допомоги, однак доступність високоспеціалізованих послуг реабілітації дуже обмежена. Необхідно посилити кадрову і технічну спроможність відділень комплексної реабілітації сучасним обладнанням для реабілітації, а також забезпечити професійне навчання фахівців з реабілітації.

Одним з провідних напрямів реформи сфери охорони здоров'я України залишається реалізація проектів цифровізації, які покращать ефективність, прозорість і контроль надання послуг і зроблять послуги охорони здоров'я більш зручними для користувачів. Одночасно будуть запроваджуватися інноваційні підходи до надання послуг, такі як використання телемедицини, та заходи, спрямовані на те, щоб налагодити стандартизацію якості послуг.

За рахунок зовнішнього фінансування Уряд України зміг підтримати поточні витрати на медичні послуги, але для підтримки відновлення зруйнованих чи пошкоджених війною медичних закладів, їх модернізації та підвищення ефективності і стійкості потрібні додаткові інвестиції.

З огляду на це, залучення ресурсів Світового банку є необхідним кроком на цьому критичному для України етапі.

Враховуючи зазначене, пропонується залучити кошти Міжнародного банку реконструкції та розвитку (далі – МБРР) для фінансування проекту «Зміцнення системи охорони здоров'я та збереження життя» (Heal Ukraine) у розмірі 100 000 000,00 Євро (далі – проект), який буде зосереджений на реалізації комплексу невідкладних заходів для подолання наслідків вторгнення російської федерації на територію України та відновлення стабільної роботи системи охорони здоров'я. Очікується, що проект також підтримає інновації та модернізацію систем електронної охорони здоров'я та розбудову потенціалу ключових інституцій охорони здоров'я.

Проект розроблено відповідно до пункту 15 Порядку підготовки, реалізації, проведення моніторингу та завершення реалізації проектів економічного і соціального розвитку України, що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 2016 року № 70, та з метою реалізації:

Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»;

Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення»;

Закону України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я»;

Закону України «Про екстрену медичну допомогу»;

Закону України «Про психіатричну допомогу»;

Закону України «Про лікарські засоби»;

постанови Кабінету Міністру від 19 січня 2022 року № 31 «Про затвердження Порядку здійснення реабілітаційних заходів»;

наказу Міністерства охорони здоров'я України від 24 лютого 2022 року №374 «Про затвердження Тимчасових заходів у закладах охорони здоров'я з метою забезпечення їх готовності для надання медичної допомоги постраждалим внаслідок військової агресії російської федерації проти України».

3. Основні положення проекту акта

Проектом акта пропонується визнати за доцільне залучення позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку в сумі 100 000 000,00 Євро для реалізації проекту «Зміцнення системи охорони здоров'я та збереження життя» (Heal Ukraine).

Бюджет проекту становить 100 000 000,00 Євро.

Метою проекту є (i) відновлення та покращення доступу до основних медичних послуг; (ii) задоволення нових та невідкладних потреб у медичних послугах; та (iii) забезпечення фінансового захисту в надзвичайних ситуаціях.

Проект складається з 4 частин:

Частина 1. Задоволення нових та невідкладних потреб у сфері охорони психічного здоров'я та реабілітації.

Заходи цієї частини проекту сфокусовані на розширенні масштабів надання послуг у сфері охорони психічного здоров'я та реабілітації.

Проект забезпечить ресурси для розширення фінансування програми медичних гарантій та підтримку значного збільшення обсягів медичної допомоги у сфері психіатричного здоров'я та реабілітаційних послуг, спираючись на існуючі та оновлені моделі надання такої допомоги.

У рамках частини 1 також будуть профінансовані заходи, спрямовані на зміцнення та реконфігурацію методів надання послуг з реабілітації та послуг у сфері психічного здоров'я, щоб краще реагувати на нинішню кризову ситуацію та створювати кращі платформи для надання послуг у майбутньому, зокрема:

придбання необхідного обладнання та транспортних засобів для підтримки послуг з реабілітації; проведення відновлювальних робіт у закладах, що надають послуги у сфері охорони психічного здоров'я та реабілітації;

навчання медичного персоналу закладів охорони здоров'я на стаціонарному та амбулаторному рівнях;

надання технічної підтримки МОЗ та НСЗУ у: визначенні обсягу та розробці стандартів надання послуг на стаціонарному та амбулаторному рівнях; оновленні процедур перевірки електронних медичних записів; розробленні концепцій і планів модернізації послуг у сфері охорони психічного здоров'я та реабілітації на рівні первинної та спеціалізованої медичної допомоги;

Частина 2. «Подальше вдосконалення та зміцнення первинної медико-санітарної допомоги». Заходи цієї частини проекту будуть спрямовані на відновлення мережі первинної медичної допомоги, зокрема відновлення пошкоджених і зруйнованих війною будівель і споруд закладів охорони здоров'я, щоб можна було надолужити значні обсяги недоотриманої медичної допомоги, які накопичилися за час війни та пандемії COVID-19, і покращити фінансовий захист людей, яким потрібен доступ до ліків. Використання показників виконання проекту РВС також спрямовуватиме надання послуг на досягнення конкретних результатів у розширенні доступу до первинної медико-санітарної допомоги та ліків, вартість яких підлягає відшкодуванню.

У рамках частини 2 передбачено, зокрема, розробку середньострокового плану відновлення та відбудови мережі закладів ПМСД в Україні; закупівля обладнання для закладів ПМСД; відновлення та забезпечення обладнанням пошкоджених будівель і споруд закладів ПМСД; створення, навчання персоналу та розгортання мобільних бригад для надання основних медичних послуг в регіонах, що найбільше постраждали від війни, а також у віддалених регіонах.

Частина 3. «Відновлення та модернізація лікарняної допомоги відповідно до напрямків реформ». Ця частина проекту сприятиме відновленню та зміцненню надання послуг у лікарнях, які постраждали від війни (наприклад, лікарні на

нешодавно деокупованих територіях), або через підвищений попит на їхні послуги (наприклад, лікарні в регіонах з високою кількістю внутрішньо-переміщених осіб).

У рамках частини 3 передбачено, зокрема, розробку ПКД та реконструкцію/ ремонт будівель і споруд окремих лікарень на деокупованих територіях, підвищення їх енергоефективності та забезпечення доступу до альтернативних джерел енергії; оснащення лікарень обладнанням.

Частина 4. «Підтримка нарощування потенціалу, цифровізації та інновацій». Заходи цієї частини проекту будуть спрямовані на (1) розвиток електронної охорони здоров'я та цифрових інновацій, зокрема, на реалізацію проектів цифровізації, які покращать ефективність, прозорість і контроль надання послуг і зроблять послуги охорони здоров'я більш зручними для користувачів; (2) заходи, які запровадять інноваційні підходи до надання послуг, такі як використання телемедицини, та (3) заходи, спрямовані на те, щоб налагодити стандартизацію якості послуг; технічну допомогу з розвитку потенціалу ключових інституцій охорони здоров'я: МОЗ, НСЗУ, Центр громадського здоров'я, ДП «Електронне здоров'я», ДП «Медичні закупівлі України».

Для здійснення видатків за цими частинами проекту застосовуватимуться традиційні процедури МБРР зняття коштів позики для закупівлі товарів, обладнання та послуг в розмірі 57 млн Євро, а також передбачається поповнення загального фонду Державного бюджету України по досягненню узгоджених показників виконання проекту РВС у розмірі 43 млн Євро.

Основні витрати з реалізації проекту планується здійснити у 2023-2024 роках.

4. Правові аспекти

У даній сфері суспільних відносин діють такі нормативно-правові акти:

Порядок підготовки, реалізації, проведення моніторингу та завершення реалізації проектів економічного і соціального розвитку України, що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 2016 року № 70;

Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»;

Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення»;

Закон України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я»;

Закон України «Про екстрену медичну допомогу»;

Закон України «Про психіатричну допомогу»;

Закон України «Про лікарські засоби»;

постанова Кабінету Міністру від 19 січня 2022 року № 31 «Про затвердження Порядку здійснення реабілітаційних заходів»;

наказ Міністерства охорони здоров'я України від 24 лютого 2022 року №374 «Про затвердження Тимчасових заходів у закладах охорони здоров'я з метою забезпечення їх готовності для надання медичної допомоги постраждалим внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація акта не потребує фінансування з державного або місцевих бюджетів, однак буде мати вплив на доходи та видатки державного бюджету, а також призведе до збільшення розміру державного боргу. Фінансово-економічне обґрунтування додається.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект акта не потребує проведення публічних консультацій.

Проект акта не стосується питань соціально-трудової сфери та не потребує погодження Спільним представницьким органом сторони роботодавців на національному рівні та Спільним представницьким органом репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні.

Проект акта не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної, тому не потребує погодження з Урядовим уповноваженим з прав осіб з інвалідністю та всеукраїнських громадських організацій осіб з інвалідністю, їх спілок, Уповноваженим із захисту державної мови.

Проект акта не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності.

Проект акта погоджено з Міністерством цифрової трансформації України, Національною службою здоров'я України, Міністерством фінансів України, Міністерством економіки України; Міністерством закордонних справ України, Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України погоджено за вмовчанням (параграф 39 регламенту).

Отримано висновок Міністерства юстиції України за результатами правової експертизи від 24 листопада 2022 року № 111415/142927-26-22/12.2.2, відповідно до якого проект акта отримав загальну підсумкову оцінку відповідний.

7. Оцінка відповідності

У Проекті акта відсутні положення, що:

стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції;

стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод;

впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;

містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією;

створюють підстави для дискримінації.

Проект акта надіслано до Національного агентства з питань запобігання корупції для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи (вх. від 23.11.22 № 26211).

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та

8. Прогноз результатів

Реалізація Проекту акта не матиме негативного впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави.

Реалізація Проекту акта не матиме впливу на окремі регіони.

Реалізація Проекту акта не матиме впливу на ринок праці, рівень зайнятості населення; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами.

Проект є соціальним та некомерційним, і націленим на сприяння досягненню Україною: забезпечення надання населенню гарантованого державою переліку медичних послуг; зменшення рівня смертності; підвищення якості медичних послуг, які надаються населенню; функціонування доступної та спроможної мережі спеціалізованих закладів охорони здоров'я для надання якісних медичних послуг.

Реалізація Проекту акта матиме позитивний вплив на систему охорони здоров'я України на етапі її відновлення та дозволить розширити доступ до основних медичних послуг та підвищити ефективність та якість їх надання для населення України.

Вплив на інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересована сторона	Вплив реалізація акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Уряд України	Позитивний	Поповнення державного бюджету України.
Міністерство фінансів України	Позитивний	Залучення дешевого кредитного ресурсу для поповнення Державного бюджету.
Заклади охорони здоров'я	Позитивний	Забезпечення розширення та покращення якості медичних послуг. Відновлення та зміцнення надання послуг у закладах охорони здоров'я.
Громадяни	Позитивний	Розширення, покращення якості та доступності медичних послуг

Міністр охорони здоров'я України

 Віктор ЛЯШКО

28.11. 2022 р.